Podziękowania

W ciągu ponad 60 lat mojej działalności naukowej współpracowałam z licznymi wybitnymi naukowcami, spośród których wielu już nie żyje. Dużo się od nich nauczyłam i miałam satysfakcję ze współpracy z nimi. Byli to, w porządku alfabetycznym: Demberlyin Dashzeveg, Antoni Bolesław Dobrowolski, Beverly Halstead, Karen Hiiemae, Farish Jenkins, Anna Jerzmańska, Doris M. Kermack, Kenneth A. Kermack, Kazimierz Kowalski, mój drogi nauczyciel i kierownik wcześniej prowadzonych prac Roman Kozłowski, Walter G. Kühne, Henryk Makowski, Malcolm C. McKenna, Lew A. Nessow, Halszka Osmólska, Pamela Robinson, Karol Sabath, Jan Samsonowicz i Wojciech Siciński.

Spośród młodszych kolegów pragnę wyrazić specjalne podziękowanie Richardowi L. Cifellemu i Zhe-Xi Luo. Podczas ich licznych pobytów w naszym domu często miałam możliwość dyskutowania z nimi zagadnień związanych z ewolucją wczesnych ssaków. Inni koledzy, którzy pomogli mi w różnorodny sposób, to: David Archibald, Alexander Averianov, Demchig Badamgarav, Rinchen Barsbold, José Bonaparte, Magdalena Borsuk-Białynicka, David Bruton, Percy M. Butler, William A. Clemens, Alfred W. Crompton, Philip Currie i jego żona Eva Koppelhus, Margerita Erbajeva, Jerzy Fedorowski, Richard Fox, Ryszard Gradziński, Yamila Gurovich, Natascha Heintz, Jim Hopson, Jørn H. Hurum, Tom Jerzykiewicz, Jerzy Lefeld, Jason A. Lillegraven, Alexey Lopatin, Elżbieta Morycowa, Hans-Arne Nakrem, Michael J. Novacek, Kenneth Rose, Guillermo Rougier, Timothy Rowe, Barbara Rzebik-Kowalska, Denise Sigogneau-Russell i jej mąż Donald Russell, Wojciech Skarżyński, Hans-Dieter Sues, Hubert Szaniawski, Philip Taquet i John Wible.

Trzy osoby przysłały eseje o zmarłych kolegach, które opublikowałam w tej książce. Priscilla McKenna dostarczyła esej o swoim nieżyjącym

mężu Malcolmie C. McKennie, Aleksander Averianov napisał o swoim nauczycielu i przyjacielu Lwie A. Nessowie i nieżyjący już Vincent Morgan – o swoim ciotecznym dziadku Walterze W. Grangerze, kierowniku prac terenowych amerykańskich wypraw do Mongolii zorganizowanych w latach dwudziestych minionego stulecia przez Amerykańskie Muzeum Historii Naturalnej w Nowym Jorku.

Niektórzy koledzy poprawili język angielskiego oryginału mojej książki. Nie miała ona polskiej wersji, ponieważ pisałam ją bezpośrednio po angielsku. Tłumaczenia na język polski dokonał dr Bartosz Borczyk. Zhe-Xi Luo podzielił się ze mną swoją wiedzą na temat historii paleontologii w Chinach, za co mu bardzo dziękuję. Jestem również niezmiernie wdzięczna dwojgu artystom, którzy zilustrowali książkę. Są to: artysta hiszpański Oscar Sanisidro, który wykonał rekonstrukcje wielu wczesnych ssaków. Oscar wspaniałomyślnie ofiarował mi rekonstrukcje, które wykonał do mojej książki, w prezencie, za co jestem mu szczególnie zobowiązana. Aleksandra Hołda-Michalska również wykonała rekonstrukcje kilkunastu wczesnych ssaków. Ponadto zeskanowała ilustracje do całej książki, wykonała napisy w angielskojęzycznym oryginale oraz przygotowała komputerowe wersje wszystkich ilustracji. Mój przyjaciel prof. Jerzy Dzik poświęcił swój czas, aby przygotować pierwszy rysunek ryciny 16.1. Aleksandra Szmielew, Agnieszka Kapuścińska, Jolanta Kobylińska i Aleksandra Hołda-Michalska pomogły mi w opracowaniu technicznej wersji polskojęzycznego wydania.

Opublikowane w tej książce fotografie ze skaningowego mikroskopu elektronowego (SEM) wykonali: Jørn H. Hurum z Uniwersytetu w Oslo, Christiane Weber-Chancogne z Instytutu Paleontologii Muzeum Historii Naturalnej w Paryżu i Wojciech Skarżyński z Instytutu Paleobiologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Większość fotografii opublikowanych w tej książce pochodzi z Archiwum Instytutu Paleobiologii w Warszawie i jest autorstwa Ryszarda Gradzińskiego, Jerzego Lefelda, Wojciecha Skarżyńskiego i Mariana Dziewińskiego. Pozostałe zdjęcia były wykonane przez różnych fotografów w instytutach, w których miałam okazję pracować, oraz przez dziennikarzy odwiedzających nasz Instytut, których nazwiska są z reguły wymienione w podpisach. Przepraszam, jeśli niektóre pominęłam lub pomyliłam.

Moja wnuczka Zofia Jaworowska (Zosia), wówczas studentka filozofii i antropologii społecznej, oraz Urszula Woźniakowska i Jolanta Kobylińska pomogły mi w sprawdzeniu bibliografii. Doktor Łucja Fostowicz-Frelik przygotowała indeksy do polskiego wydania.

Na zakończenie chciałabym wspomnieć o ogromnej pomocy udzielonej mi przez mojego nieżyjącego już męża Zbigniewa Jaworowskiego, który, gdy pisałam angielskojęzyczną wersję tej książki, wspierał mnie

w różnorodny sposób. Jego wiedza i doświadczenie w licznych dziedzinach nauki, ogromne poczucie humoru i przyjaźń stworzyły w naszym domu atmosferę, która pomogła mi w ukończeniu tej wersji. Niestety, mąż mój zmarł 12 listopada 2011 roku, dwa i pół miesiąca przed złożeniem przeze mnie poprawionej angielskojęzycznej wersji książki w wydawnictwie Indiana University Press, a nie żył już, gdy zdecydowałam się wydać tę książkę w języku polskim.

Wszystkim wymienionym tu osobom oraz instytucjom pragnę złożyć podziękowanie i wyrazy szczerej wdzięczności.